

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

факультет № 6

Кафедра цивільного права та процесу

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**
з навчальної дисципліни «Господарський процес»
вибіркових компонент
освітньої програми першого рівня вищої освіти

081 Право (правозастосування)

Харків (Вінниця) 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри цивільного права та процесу (протокол від 23.08.2023 р. № 8)

Розробник:

1. Доцент кафедри цивільного права та процесу, кандидат юридичних наук, доцент Мороз Ольга Володимирівна.

Рецензенти:

1. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Зайцев Олексій Леонідович.

2. Завідувач кафедри цивільно-правових дисциплін Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, кандидат юридичних наук Устименко Олена Анатоліївна.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Судова влада та правосуддя в господарських відносинах. Господарські суди, їх функції та завдання	12	2	2			8	Екзамен
Тема № 2. Поняття господарського процесу. Господарське процесуальне право як самостійна галузь права	12	2	2			8	
Тема № 3. Принципи господарського процесуального права	12	2	2			8	
Тема № 4. Господарські процесуальні правовідносини: елементи й підстави виникнення. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин	12	2	2			8	
Тема № 5. Учасники справи в господарському процесі	14	2	4			8	
Тема № 6. Докази та доказування в господарському процесі	12	2	2			8	
Тема № 7. Судові витрати. Заходи процесуального примусу	14	2	2			10	
Тема № 8. Процесуальні строки	10	2	2			6	
Тема № 9. Наказне провадження	14	2	2			10	
Тема № 10. Позов в господарському процесі. Забезпечення позову	16	2	4			10	
Тема № 11. Позовне провадження	18	2	6			10	
Тема № 12. Перегляд судових рішень	26	6	10			10	
Тема № 13. Процесуальні питання пов'язані з виконанням судових рішень у господарських справах	14	2	2			10	
Тема № 14. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів	12	2	2			8	

Тема № 15. Провадження у справах за участю іноземних осіб	12	2	2			8	
Всього за 8 семестр	210	34	46			130	

(заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема № 1. Судова влада та правосуддя в господарських відносинах. Господарські суди, їх функції та завдання	12					12	Екзамен
Тема № 2. Поняття господарського процесу. Господарське процесуальне право як самостійна галузь права	14	2				12	
Тема № 3. Принципи господарського процесуального права	10					10	
Тема № 4. Господарські процесуальні правовідносини: елементи й підстави виникнення. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин	14		2			12	
Тема № 5. Учасники справи в господарському процесі	18	2	2			14	
Тема № 6. Докази та доказування в господарському процесі	14	2	2			10	
Тема № 7. Судові витрати. Заходи процесуального примусу	12		2			10	
Тема № 8. Процесуальні строки	10		2			8	
Тема № 9. Наказне провадження	12	2	2			8	
Тема № 10. Позов в господарському процесі. Забезпечення позову	16	2	2			12	
Тема № 11. Позовне провадження	18	2	2			14	
Тема № 12. Перегляд судових рішень	24	2	2			20	

Тема № 13. Процесуальні питання пов'язані з виконанням судових рішень у господарських справах	12	2	2			8	
Тема № 14. Проведення у справах про оскарження рішень третейських судів	12					12	
Тема № 15. Проведення у справах за участю іноземних осіб	12					12	
Всього за 8 семестр	210	16	20			174	

3. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема № 1. Судова влада та правосуддя в господарських відносинах. Господарські суди, їх функції та завдання

Семінарське заняття за темою «Судова влада та правосуддя в господарських відносинах. Господарські суди, їх функції та завдання»

Навчальна мета заняття: засвоїти етапи становлення господарських судів в Україні, систему господарських судів, їх завдання, склад та повноваження.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання –

Навчальні питання:

1. Історія становлення господарських судів в Україні.
2. Завдання господарського суду. Система господарських судів України.
3. Склад і повноваження місцевих господарських судів.
4. Склад і повноваження апеляційних господарських судів.
5. Склад і повноваження Верховного Суду.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Історія становлення господарських судів в Україні.

При вивченні даного питання слід звернути увагу на передумови виникнення та процес становлення господарських судів. З'ясувати, які суди були прототипом сьогоденних господарських судів та які історичні фактори передували їх появі. Навести та описати органи, які на кожному історичному етапі були створені для врегулювання спорів між суб'єктами господарювання. Розкрити, які саме події були поштовхом до виникнення господарського судочинства та господарського суду.

2. Завдання господарського суду. Система господарських судів України.

Використовуючи положення Господарського процесуального кодексу України та Закону України «Про судоустрій та статус суддів» розкрити завдання діяльності господарського суду, а також навести структуру

господарських судів України зазначивши їх триланковість та особливості провадження.

3. **Склад і повноваження місцевих господарських судів.**

В процесі розгляду даного питання потребує з'ясування, які саме господарські суди відносяться до місцевих, критерій їх поділу та утворення, штат місцевого господарського суду, а також в чому саме полягає діяльність місцевих господарських судів.

4. **Склад і повноваження апеляційних господарських судів.**

В процесі розгляду даного питання потребує з'ясування прядок утворення апеляційних господарських судів, мета та особливості їх діяльності, а також компетенція. Окремо необхідно звернути увагу на апеляційні округи.

5. **Склад і повноваження Верховного Суду.**

В процесі розгляду даного питання слід дослідити діяльність Верховного Суду як суду касаційної інстанції, його склад та структуру (палати). Описати сутність діяльності Великої Палати Верховного Суду. Розкрити значення Пленуму Верховного Суду, Науково-консультативної ради та офіційного друкованого органу Верховного Суду.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем, явищ тощо:

1. Порівняльний аналіз системи, складу та компетенції господарських судів в Україні з органами подібної юрисдикції в інших країнах.

2. Аналіз норм Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо останніх змін господарського судочинства.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Становлення господарських судів в Україні.

2. Правова регламентація господарських судів в інших країнах.

3. Організація судів загальної юрисдикції, які вирішують господарські спори.

4. Роль Верховного Суду України у здійсненні господарського судочинства.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.

2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.

3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.

4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.

5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.

6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.

7. Ніколенко Л.М. Історичні передумови становлення господарського процесуального законодавства під впливом матеріально-правових актів. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 179-186.

8. Шатерніков М. І. Поняття та місце господарських судів у національній судовій системі України. *Форум права*. 2016. № 3. С. 267–272.

9. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

Тема № 2. Поняття господарського процесу. Господарське процесуальне право як самостійна галузь права

Семінарське заняття за темою «Поняття господарського процесу. Господарське процесуальне право як самостійна галузь права»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал щодо поняття та завдань господарського процесу, поняття господарської процесуальної форми, її характерних рис та значення, види судового процесу та стадійність. Оперувати нормативно правовими актами, присвяченим здійсненню господарського судочинства.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання –

Навчальні питання:

1. Поняття господарського процесу та господарської процесуальної форми.
2. Стадії господарського процесу. Форми господарського судочинства.
3. Поняття господарського процесуального права. Предмет та метод правового регулювання господарського процесуального права.
4. Джерела господарського процесу.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Поняття господарського процесу та господарської процесуальної форми.

При вивченні даного питання слід звернути увагу на співвідношення господарського-процесуального законодавства та інших галузей законодавства, засвоїти його визначення. Розкрити поняття господарської процесуальної форми, описуючи її характерні риси та ознаки. Навести приклади її відображення в господарському судочинстві.

2. Стадії господарського процесу. Форми господарського судочинства.

Розкрити поняття стадій господарського процесу, їх мету та класифікацію. Охарактеризувати кожну стадію. Дати визначення форми судового процесу, з урахуванням останніх законодавчих змін розкрити форми, в яких може

здійснюватися господарське судочинство із зазначенням категорії справ.

3. Поняття господарського процесуального права. Предмет та метод правового регулювання господарського процесуального права.

Розкрити сутність та характерні риси господарського процесуального права як науки, галузі законодавства та навчальної дисципліни, надати їх визначення. Надати визначення предмету господарського процесуального права враховуючи блоки відносини, які його складають, а саме: 1) пов'язанні з виникненням господарського спору; 2) щодо досудового врегулювання господарського спору; 3) щодо судового врегулювання господарського спору. Надати визначення методу господарського процесуального права та навести його особливості і складові.

4. Джерела господарського процесу.

Надати визначення джерела права. Навести класифікацію джерел господарського процесу за ієрархічністю, встановити, що є джерелом господарського процесуального права, а що ні. Дослідити структуру Господарського процесуального кодексу.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Особливості класифікації стадій в господарському процесі.
2. Постанови Верховного Суду України та Вищого господарського як джерело господарського процесуального права.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Господарське процесуальне право як наука.
2. Метод правового регулювання відносин у сфері господарського судочинства.
3. Спільні та відмінні риси господарського процесуального права від цивільного процесуального права та адміністративного процесуального права.
4. Значення та зміст інформаційних листів Вищого господарського суду України.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.

6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.

7. Григор'єва В. Загальна характеристика стадій господарського процесу. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 6. С.84-86.

8. Таликін Є. А. Вимоги до господарської процесуальної форми. *Форум права*. 2012. № 1. С. 910–918.

Тема № 3. Принципи господарського процесуального права

Семінарське заняття за темою «Принципи господарського процесуального права»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал щодо поняття та класифікації принципів господарського процесу. Розкрити основні засади (принципи) господарського судочинства, які закріплено в ч.3 ст. 1 Господарського процесуального кодексу, а також організаційні та функціональні принципи, передбачені Законом України «Про судоустрій та статус суддів».

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання –

Навчальні питання:

1. Поняття і система принципів господарського процесуального права.
2. Принцип верховенства права в господарському процесі.
3. Принцип диспозитивності та змагальності в господарському процесі.
4. Принцип рівноправності сторін в господарському процесі.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Поняття і система принципів господарського процесуального права.

Під час вивчення положень теми слід звернути увагу на основні принципи організації та діяльності господарського суду, які викладено в Законі України «Про судоустрій та статус суддів», ГПК України та інших законах, проаналізувати їх сукупність з точки зору виявлення ступеня спорідненості принципів господарського судочинства з цивільним судочинством та їх відмінностей.

2. Принцип верховенства права в господарському процесі.

Розкрити зміст принципу верховенства права, який містить такі обов'язкові елементи як: 1) законність, в тому числі прозорий, підзвітний і демократичний порядок введення законів у дію; 2) правова певність; 3) заборона свавілля; 4) доступ до правосуддя у незалежних і неупереджених судах, в тому числі судовий контроль за адміністративними актами; 5) дотримання прав людини; 6) недискримінація та рівність перед законом. Перелічені елементи лежать в основі конституційних і законодавчих положень

та судової практики і на національному, і на міжнародному рівнях.

3. Принцип диспозитивності та змагальності в господарському процесі.

Розкрити зміст принципу диспозитивності, до якого входять такі основні елементи, як: 1) порушення справи в суді; 2) визначення характеру і обсягу позовних вимог та заперечень, можливість їхньої зміни; 3) розпорядження матеріальними правами і процесуальними засобами їх захисту, зокрема відмова від позову, визнання позову, укладення мирової угоди; 4) порушення апеляційного, касаційного провадження, постановка питання про перегляд справи у зв'язку з нововиявленими обставинами; 5) вимога примусового виконання судового акту.

Розкрити в чому полягає змагальність в судовому процесі та як вона проявляється. Зазначити, з якими принципами господарського судочинства є пов'язаним принцип змагальності.

4. Принцип рівноправності сторін в господарському процесі.

Розкрити в чому полягає рівноправність сторін в судовому процесі та як вона проявляється. Яке значення має принцип рівноправності для сторін, суду та інших учасників процесу. Зазначити, що є характерним проявом принципу процесуальної рівноправності сторін в господарському процесі.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Поділ принципів на організаційно-функціональні та функціональні.
2. Принцип арбітражності.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Принцип законної (формальної) істини у господарському процесі.
2. Порівняльний аналіз принципів господарського судочинства з принципами цивільного судочинства.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Лунін С. Поняття принципу змагальності у судовому процесі. *Право України*. 2010. № 3. С.126-132.

8. Зуєва Л. Є. Принципи господарського процесу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 18 с.

Тема № 4. Господарські процесуальні правовідносини: елементи й підстави виникнення. Суд як суб'єкт господарських процесуальних правовідносин

Семінарське заняття за темою «Господарські процесуальні правовідносини: елементи й підстави виникнення. Суд як суб'єкт господарських процесуальних правовідносин»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал, що стосується суб'єктів та об'єктів господарських процесуальних відносин, їх змісту.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Господарські процесуальні правовідносини: елементи й підстави виникнення.
2. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Склад суду. Підстави для відводу суддів.
3. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів. Справи, що відносяться до юрисдикції господарських судів.
4. Інстанційна юрисдикція господарських судів.
5. Територіальна юрисдикція (підсудність) господарських судів. Передача справ з одного суду до іншого.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Господарські процесуальні правовідносини: елементи й підстави виникнення.

Слід звернути увагу на те, що особливістю господарських процесуальних правовідносин є те, що вони можуть бути лише у правовій формі і не існують як фактичні відносини, тобто вони існують, оскільки існує господарський процес, урегульований нормами права. У господарському процесі суддя господарського суду, інші учасники здійснюють лише ті процесуальні дії, які передбачені нормами господарського процесуального права. Розкрити хто виступає суб'єктами господарського процесу та зазначити об'єкт господарських процесуальних правовідносин, тобто те, з приводу чого суб'єкти господарського процесу вступають у правовідносини між собою. Зазначити на підставі яких процесуальних норм виникають господарські процесуальні правовідносини.

2. Суд як суб'єкт цивільних процесуальних правовідносин. Склад суду. Підстави для відводу суддів.

В межах даного питання слід визначити правовий статус судді господарського суду, розкрити його права та обов'язки. Зазначити в якому складі слухаються справи в господарському суді. Надати поняття та підстави відводу судді.

3. Предметна та суб'єктна юрисдикція господарських судів. справи, що відносяться до юрисдикції господарських судів.

Під час вивчення цього питання перш за все необхідно приділити увагу поняттю юрисдикції господарських спорів, її видам, правовим ознакам та особливостям. Зазначити, що лежить в основі її поділу на предметну та суб'єктну. Навести категорію справ, які підпадають під юрисдикцію господарських судів в залежності від її виду.

4. Інстанційна юрисдикція господарських судів.

Розкрити в чому полягає суть інстанційної юрисдикції, навести категорію справ, які підпадають під інстанційну юрисдикцію господарських судів.

5. Територіальна юрисдикція (підсудність) господарських судів. Передача справ з одного суду до іншого.

Розкрити в чому полягає суть територіальної юрисдикції, навести категорію справ, які підпадають під територіальну юрисдикцію господарських судів. Пояснити в чому особливість підсудності справ, у яких однією із сторін є суд або суддя, а також охарактеризувати підсудність справ за вибором позивача.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Розподіл спорів між судами загальної юрисдикції, адміністративними та господарськими судами.

2. Випадки, в яких справа, прийнята господарським судом до свого провадження з додержанням правил підсудності, повинна бути ним розглянута по суті і в тому випадку, коли в процесі розгляду справи вона стала підсудною іншому господарському суду.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Процесуально-правові наслідки недотримання правил юрисдикції у господарському процесі.

2. Розбіжності які виникають при визначенні підсудності.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.

5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Щодо використання термінів "підвідомчість", "компетенція", "юрисдикція" та "підсудність спорів" у господарському процесуальному законодавстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С. 70-72.
8. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

Тема № 5. Учасники справи в господарському процесі

Семінарське заняття за темою «Учасники справи в господарському процесі»

Навчальна мета заняття: засвоїти правовий статус кожного учасника господарського процесу. Розкрити суть процесуального правонаступництва та процесуальної співучасті.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Склад учасників справи в господарському процесі. Права і обов'язки учасників справи в господарському процесі.
2. Сторони в господарському процесі. Процесуальні права та обов'язки сторін в господарському процесі
3. Процесуальна співучасть у господарському процесі. Заміна неналежного відповідача.
4. Треті особи в господарському процесі. Види третіх осіб в господарському процесі.
5. Процесуальне правонаступництво.
6. Участь у господарському процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.
7. Процесуальне представництво в господарському процесі та його види.
8. Правове становище інших учасників господарського процесу.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Склад учасників справи в господарському процесі. Права і обов'язки учасників справи в господарському процесі.

При вивченні положень даного питання необхідно з'ясувати поняття, склад та класифікацію учасників господарського процесу.

2. Сторони в господарському процесі. Процесуальні права та обов'язки сторін в господарському процесі.

Висвітлити, які особи можуть бути сторонами господарського процесу, їх процесуальну правоздатність та дієздатність. Розкрити процесуальні права та обов'язки сторін.

3. Процесуальна співучасть у господарському процесі. Заміна неналежного відповідача.

Навести поняття підстави участі у справі кількох позивачів або відповідачів. З'ясувати випадки залучення до участі у справі співвідповідача або заміну неналежного відповідача. Правові наслідки таких процесуальних дій.

4. Треті особи в господарському процесі. Види третіх осіб в господарському процесі.

Розкрити процесуальний статус третіх осіб в господарському процесі, визначити обсяг їх прав та обов'язків, підстави залучення до участі у справу третіх осіб, наслідки незалучення у справу третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору.

5. Процесуальне правонаступництво.

Надати визначення процесуального правонаступництва та навести підстави його застосування у господарському процесі. Розкрити сутність універсального та сингулярного правонаступництва.

6. Участь у господарському процесі органів та осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах інших осіб.

Навести перелік осіб, яким законом надано право звертатися до господарського суду в інтересах інших осіб. Навести особливості участі у судовому процесі осіб, яким законом надано право звертатися до суду в інтересах юридичної особи у спорах про відшкодування збитків, заподіяних її посадовою особою. Прокурор як учасник господарського процесу.

7. Процесуальне представництво в господарському процесі та його види.

Розкрити сутність та значення процесуального представництва в господарському процесі, зазначивши його види та особливості. Зазначити які особи можуть бути представниками в господарському процесі, а які ні. Документи, що підтверджують повноваження представників. Розкрити повноваження представника в суді.

8. Правове становище інших учасників господарського процесу.

Розкрити правовий статус помічника судді, секретаря судового засідання, судового розпорядника, свідка, експерта, експерта з питань права, перекладача, спеціаліста. Зазначити різницю в правовому статусі експерта, експерта з питань права та спеціаліста.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Свідки та спеціаліст як учасники господарського процесу.

3. Види судових експертиз в господарському процесі.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Іноземні юридичні особи як суб'єкти господарського процесуального права.
2. Судове представництво.
3. Треті особи, які не заявляють самостійних вимог на предмет спору.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Похиленко І.С. Відвід судді в господарському процесі. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 3. С. 111-118.
8. Россильна О. Правова природа представництва у господарському процесі. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки*. 2013. № 3 (№ 97). С. 90-91.
9. Щербак Р.В. Щодо питання участі в господарському процесі перекладача. *Актуальні питання сучасної науки і права : зб. матеріалів наук.-практ. конф. студентів, 16 квіт. 2011 р.* 2011. С. 169-172.
10. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>

Тема № 6. Докази та доказування в господарському процесі

Семінарське заняття за темою «Докази та доказування в господарському процесі»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал щодо поняття доказів та процесу доказування в господарському процесі.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття доказування в господарському процесі. Предмет доказування в господарському процесі.
2. Поняття і види судових доказів в господарському процесі.
3. Показання свідків в господарському процесі. Письмове опитування учасників справи як свідків.
4. Письмові та речові докази в господарському процесі. Висновок експерта в господарському процесі.
5. Обов'язок доказування і подання доказів. Витребування доказів. Судові доручення щодо збирання доказів.
6. Підстави звільнення від доказування.
7. Належність і допустимість доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів.
8. Забезпечення доказів.
9. Оцінка доказів.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Поняття доказування в господарському процесі.
Надати визначення доказування як процесу встановлення істини, охарактеризувати його етапи та елементи. Розкрити, що представляє собою предмет доказування в господарському процесі, його особливості та значення. Які факти відносяться до предмету доказування, їх обсяг та значення.
2. Поняття і види судових доказів в господарському процесі.
Розкрити поняття доказів та навести їх класифікацію. Охарактеризувати притаманні господарському процесу засоби доказування.
3. Показання свідків в господарському процесі. Письмове опитування учасників справи як свідків.
Розкрити, що розуміється під показаннями свідка. Форма закріплення показань свідка. Описати процедуру виклику свідка та його опитування.
4. Письмові та речові докази в господарському процесі. Висновок експерта в господарському процесі.
Дати визначення письмових та речових доказів, описати порядок їх подання до господарського суду, зберігання та повернення власнику. Навести основні вимоги до висновку експерта, надати його визначення та зміст. Описати процедуру призначення експертизи в господарському процесі. Розкрити види експертиз та їх значення для господарського судочинства. Особливу увагу слід приділити електронним доказам.
5. Обов'язок доказування і подання доказів. Витребування доказів. Судові доручення щодо збирання доказів.
Розкрити на кого покладається обов'язок доказування та збирання доказів в господарському процесі. Зазначити порядок подання доказів та їх закріплення. Навести процедуру витребування доказів, випадки та підстави такого витребування. Надати поняття судового доручення щодо збирання доказів, їх значення та порядок виконання.
6. Підстави звільнення від доказування.

Навести обставини, які не потребують доказування під час слухання господарської справи, а саме: загальновідомі факти, преюдиціальні факти та презюмовані факти (законні презумпції).

7. Належність і допустимість доказів. Достовірність доказів. Достатність доказів.

Надати визначення належності, допустимості, достовірності та достатності доказів, їх значення та порядок оцінки.

8. Забезпечення доказів.

Навести підстави та порядок забезпечення доказів в господарському процесі, способи такого забезпечення. Розкрити суть заяви про забезпечення доказів та описати процедуру її розгляду господарським судом.

9. Оцінка доказів.

Розкрити, що собою представляє оцінка доказів, навести складові елементи процесу оцінки доказів, суб'єктів її здійснення та порядок проведення.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Письмові та речові докази в господарському процесі.
2. Складові процесу доказування в господарському судочинстві.
3. Здійснення оцінки доказів. Поняття та значення внутрішнього переконання судді.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Предмет доказування: поняття, значення, джерело визначення.
2. Достовірність доказів.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

Тема № 7. Судові витрати. Заходи процесуального примусу

Семінарське заняття за темою «Судові витрати. Заходи процесуального примусу»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал, який стосується сплати судових витрат за розгляд господарської справи судом.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття і види судових витрат.
2. Судовий збір: порядок та розміри сплати. Повернення і звільнення від сплати судового збору.
3. Витрати, пов'язані з розглядом справи.
4. Розподіл та відшкодування судових витрат.

За темою № 7 передбачено веб-квест у формі вирішення практичного завдання

Веб квест розміщений на сайті

<https://classroom.google.com> (код курсу dg767dp).

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Поняття і види судових витрат.

Необхідно надати визначення та види судових витрат в господарському процесі. Дослідити їх функції та значення. Розкрити, в чому полягає попереднє визначення суми судових витрат.

2. Судовий збір: порядок та розміри сплати. Повернення і звільнення від сплати судового збору.

Проаналізувати Закон України «Про судовий збір», на підставі якого надати визначення судового збору, розкрити розмір ставок судового збору, коло осіб, які звільняються від його сплати в силу закону, а також підстави та порядок надання відстрочки його сплати, визначити наслідки таких дій.

3. Витрати, пов'язані з розглядом справи.

Визначити, які саме витрати пов'язані з розглядом господарської справи та здійснити їх характеристику, зокрема розкрити суть витрат на професійну правничу допомогу; витрат, що пов'язані із залученням (викликом) свідків, експертів, спеціалістів, перекладачів, проведенням експертиз та витрат, що пов'язані з витребуванням доказів, проведенням огляду доказів за їх місцезнаходженням, забезпеченням доказів та вчиненням інших дій, необхідних для розгляду справи.

4. Розподіл та відшкодування судових витрат.

Розкрити порядок розподілу судових витрат в залежності від категорії спору та умов задоволення позову. Зазначити, які факти враховує суд під час

розподілу судових витрат. Описати порядок розподілу витрат у разі визнання позову, закриття провадження у справі або залишення позову без розгляду.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Функції судових витрат.
2. Звільнення від сплати судового збору в господарському процесі.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Склад та особливості судових витрат під час здійснення господарського судочинства.
2. Оплата послуг адвоката, перекладача та експерта.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
8. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 14. Ст. 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>

Тема № 8. Процесуальні строки

Семінарське заняття за темою «Процесуальні строки»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал, який стосується строків в господарському процесі, їх встановленню, обчисленню та припиненню.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Поняття і види строків у господарському процесі.
2. Обчислення, початок та закінчення процесуальних строків. Наслідки недотримання процесуальних строків.
3. Зупинення процесуальних строків, поновлення та продовження процесуальних строків.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Поняття і види строків у господарському процесі.
Надати визначення строків в господарському процесі, навести їх класифікацію та значення. В чому полягає розумність процесуальних строків.
2. Обчислення, початок та закінчення процесуальних строків. Наслідки недотримання процесуальних строків.
Розкрити як відбувається обчислення процесуальних строків, з якого моменту починається відлік строку та в який момент він закінчується. Навести наслідки пропуску процесуальних строків.
3. Зупинення процесуальних строків, поновлення та продовження процесуальних строків.
Навести випадки зупинення процесуальних строків у господарському провадженні, охарактеризувати їх наслідки. Назвати підстави для поновлення та продовження процесуальних строків.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Строки встановленні господарським судом: види та значення.
2. Строки встановленні законом.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Особливість перебігу строків в господарському процесі.
2. Наслідки пропуску процесуального строку в господарському процесі.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.

7. Шекера Ю.О. Строки у господарському процесуальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2016. 21 с.
8. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

Тема № 9. Наказне провадження

Семінарське заняття за темою «Наказне провадження»

Навчальна мета заняття: засвоїти основні моменти наказного провадження, які пов'язані з видачею судового наказу як особливої форми судового рішення.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.
2. Особливості розгляду заяв про видачу судового наказу. Зміст судового наказу.
3. Розгляд заяви про скасування судового наказу.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Вимоги, за якими може бути видано судовий наказ.

Розкрити суть наказного провадження із зазначенням сторін, категорії справ, за яким може бути видано судовий наказ, підсудності та особливостей щодо сплати судового збору.

2. Особливості розгляду заяв про видачу судового наказу. Зміст судового наказу.

Надати визначення судового наказу, описати його форму та зміст. Розкрити порядок звернення до суду із заявою про видачу судового наказу та особливості її судового розгляду. Навести підстави для відмови у видачі судового наказу та її правові наслідки.

3. Розгляд заяви про скасування судового наказу.

Розкрити випадки скасування судового наказу в господарському процесі, навести особливості розгляду заяви про скасування судового наказу, її форму та зміст. Набрання судовим наказом законної сили.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Загальна характеристика наказного провадження.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Зміст судового наказу.

2. Випадки скасування судового наказу.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>

Тема № 10. Позов у господарському процесі. Забезпечення позову

Семінарське заняття за темою «Позов у господарському процесі. Забезпечення позову»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал, які особи можуть реалізувати своє право на позов в господарському процесі, що представляє собою позов та позовна заява, а також інші заяви з процесуальних питань.

Кількість годин:

денна форма навчання – 4 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Право на позов у господарському процесі. Порядок реалізації права на позов в господарському процесі.
2. Позов у господарському процесі: поняття та елементи. Види позовів.
3. Поняття позовної заяви. Загальні вимоги до форми та змісту позовної заяви. Ціна позову. Документи, які додаються до позовної заяви.
4. Відзив на позовну заяву. Відповідь на відзив.
5. Забезпечення позову в господарському процесі (поняття та підстави). Заходи забезпечення позову.
6. Зустрічне забезпечення в господарському процесі.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Право на позов у господарському процесі. Порядок реалізації права на позов в господарському процесі.

Розкрити, які особи мають право на звернення до господарського суду за захистом своїх прав та законних інтересів. Описати порядок звернення особи до господарського суду зазначивши відповідні випадки.

2. Позов у господарському процесі: поняття та елементи. Види позовів.

Надати визначення позову в господарському процесі, навести в чому полягає відмінність між позовом та позовною заявою. Розкрити елементи (предмет, підстава та зміст) позову та види позовів в господарському процесі.

3. Поняття позовної заяви. Загальні вимоги до форми та змісту позовної заяви. Ціна позову. Документи, які додаються до позовної заяви.

Надати визначення позовної заяви, навести вимоги, яким повинна відповідати позовна заява та частини, з яких вона складається із зазначенням відомостей, які повинні міститися у кожній із частин. Розкрити суть та значення ціни позову, а також навести порядок її визначення. Навести перелік документів, що додаються до позовної заяви та є обов'язковими, їх оформлення.

4. Відзив на позовну заяву. Відповідь на відзив.

Розкрити, що собою представляє відзив в господарському процесі, його зміст, форма та порядок подання. Зазначити, в чому полягає значення подачі відповіді на відзив, заперечення та пояснення третьої особи щодо позову або відзиву.

5. Забезпечення позову в господарському процесі (поняття та підстави). Заходи забезпечення позову.

Розкрити суть та значення забезпечення позову. Навести випадки, які є підставою для забезпечення позову та випадки, в яких забезпечення позову не допускається. Охарактеризувати порядок подання заяви про забезпечення позову та порядок її розгляду в господарському суді. Описати підстави для скасування забезпечення позову.

6. Зустрічне забезпечення в господарському процесі.

Надати визначення зустрічного забезпечення, підстави його застосування та скасування, їх наслідки. Розкрити випадки заміни одного забезпечення позову іншим та їх наслідки.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Вимоги чинного законодавства до змісту та порядку надіслання відзиву на позов.

2. Правові наслідки неподання відзиву на позовну заяву.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Поняття та елементи позову.

2. Види позовів у господарському процесі.

3. Порядок визначення ціни позову.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
8. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.
9. Дрішлюк В.І. Елементи позову в господарських справах. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 2. С. 49-50.
10. Ніколенко Л.М. Щодо визначення поняття зустрічного позову в господарському судочинстві. *Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки*. 2010. № 48. С. 327-333.

Тема № 11. Позовне провадження

Семінарське заняття за темою «Позовне провадження»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал стосовно слухання справ в господарському суді та особливостей здійснення по ним судочинства.

Кількість годин:

денна форма навчання – 6 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Відкриття провадження у справі. Пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху. Повернення позовної заяви. Відмова у відкритті провадження у справі.
2. Підготовче провадження.
3. Врегулювання спору за участю судді.
4. Відмова позивача від позову. Мирова угода сторін.
5. Розгляд справи по суті та його значення. Порядок розгляду справи в суді першої інстанції. Залишення позову без розгляду.

6. Зупинення провадження у справі. Поновлення провадження у справі. Закриття провадження у справі.

7. Види судових рішень та їх значення. Порядок ухвалення судових рішень. Вимоги, що пред'являються до судових рішень. Зміст рішення.

8. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Відкриття провадження у справі. Пред'явлення позову. Залишення позовної заяви без руху. Повернення позовної заяви. Відмова у відкритті провадження у справі.

Розкрити, що собою представляє відкриття провадження в господарській справі, звертаючи увагу на процедури пред'явлення позову, особливості надіслання позовної заяви та доданих до неї документів учасникам справи. Навести підстави для об'єднання позовів в одне провадження та їх роз'єднання, зазначаючи наслідки таких процесуальних дій. Зазначити підстави для залишення позовної заяви без руху та повернення позовної заяви, їх правові наслідки. Описати випадки відмови у відкритті провадження у справі та правові наслідки такої відмови. Форма та зміст ухвали про відкриття провадження у справі.

2. Підготовче провадження.

Розкрити сутність підготовчого провадження, висвітлюючи його завдання, момент відкриття та строк проведення. Зазначити, які процесуальні документи можуть бути подані на стадії підготовчого провадження. Розкрити мету підготовчого засідання та порядок його проведення. Зазначити, які рішення може постановити суд за результатами підготовчого засідання.

3. Врегулювання спору за участю судді.

Охарактеризувати в чому полягає врегулювання спору за участі судді, розкрити мету, порядок такого врегулювання, права та обов'язки сторін та дії судді, які направлені на спрямування сторін на врегулювання спору. Зазначити, в якій категорії справ не допускається проведення врегулювання спору за участі судді.

4. Відмова позивача від позову. Мирова угода сторін.

Розкрити суть та процесуальне значення відмови позивача від позову та визнання позову відповідачем, їх наслідки. Навести випадки, в яких суд відмовляє у прийнятті визнання позову або відмови від нього. Надати визначення мирової угоди, підстави та порядок її укладення. Зазначити, в яких випадках суд відмовляє в затвердженні мирової угоди і продовжує судовий розгляд.

5. Розгляд справи по суті та його значення. Порядок розгляду справи в суді першої інстанції. Залишення позову без розгляду.

Розкрити, що собою представляє розгляд справи по суті в господарському процесі, визначивши завдання, строк такого розгляду. Навести види судового засідання слухання справи в господарському суді. Описати порядок слухання справи в господарському суді першої інстанції та процес дослідження доказів. Висвітлити підстави відкладення розгляду справи та оголошення перерви в

судовому засіданні. Зазначити підстави залишення позову без розгляду та його наслідки.

6. Зупинення провадження у справі. Поновлення провадження у справі.
Закриття провадження у справі.

Розкрити підстави зупинення провадження у справі, акцентуючи увагу на обов'язку та праві суду вчиняти такі дії. Навести підстави для поновлення провадження у справі, строк такого поновлення та процедуру. Розкрити підстави закриття провадження у справі та наслідки його здійснення.

7. Види судових рішень та їх значення. Порядок ухвалення судових рішень. Вимоги, що пред'являються до судових рішень. Зміст рішення.

Навести поняття та види судового рішення, а також процедуру їх ухвалення. Розкрити зміст ухвали та рішення господарського суду, а також вимог, яким вони повинні відповідати. Висвітлити особливості винесення додаткового рішення господарського суду та окремої ухвали.

8. Розгляд справ у порядку спрощеного позовного провадження.

Надати загальну характеристику спрощеного позовного провадження. Зазначити, які справи розглядаються в порядку спрощеного позовного провадження та на які обставини звертає увагу суд для того, щоб слухання справи відбувалося в спрощеному. Навести особливості слухання справи в порядку спрощеного позовного провадження та випадки, коли господарським судом може бут відмовлено в задоволенні клопотання про розгляд справи в порядку спрощеного провадження.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Virішення господарських спорів як стадія господарського процесу. Мета та значення стадії virішення спорів.

2. Вимоги законодавства до структури та змісту рішення. Зміст вступної, описової, мотивувальної та резолютивної частини рішення господарського суду.

3. Забезпечення позову у господарському процесі. Підстави та заходи до забезпечення позову.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Матеріально-правові та процесуально-правові наслідки порушення провадження у справі.

2. Запобіжні заходи та їх правове значення.

3. Мирова угода в господарському процесі.

4. Фіксація господарського процесу.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.

2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.

3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
8. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.
9. Карп'як Т. Забезпечення позову в господарському судовому процесі. Частина 2. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. 11 вересня (№ 84). С.12-13.
10. Кот О. Ухвали суду в господарському процесі. *Юридична Україна*. 2010. № 2. С. 97-101.
11. Ніколенко Л. М. Щодо визначення поняття зустрічного позову в господарському судочинстві. *Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки*. 2010. № 48. С. 327-333.

Тема № 12. Перегляд судових рішень

Семінарське заняття за темою «Перегляд судових рішень»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал щодо розгляду справи в порядку апеляційного та касаційного провадження, а також за виключними та нововиявленими обставинами.

Кількість годин:

денна форма навчання – 10 годин;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Сутність і поняття апеляційного провадження. Порушення апеляційного провадження. Порядок розгляду справи в апеляційній інстанції.
2. Повноваження суду апеляційної інстанції. Апеляційна скарга на ухвалу господарського суду.
3. Сутність і поняття касаційного провадження. Порядок розгляду касаційної скарги.
4. Повноваження суду касаційної інстанції. Передача справ на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.
5. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними

обставинами.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Сутність і поняття апеляційного провадження. Порушення апеляційного провадження. Порядок розгляду справи в апеляційній інстанції.

Описати сутність апеляційного провадження розкриваючи поняття апеляційної скарги, її зміст, форму та значення, а також порядок подання. Зазначити підстави для залишення апеляційної скарги без руху, повернення апеляційної скарги та відмови у відкритті апеляційного провадження. Надати визначення відзиву на апеляційну скаргу, а також навести мету приєднання до апеляційної скарги та доповнення, зміни або відкликання апеляційної скарги чи відмови від неї.

2. Повноваження суду апеляційної інстанції. Апеляційна скарга на ухвалу господарського суду.

Описати підготовку справи до розгляду судом апеляційної інстанції, визначити межі, строк та порядок перегляду справи. Розкрити повноваження суду апеляційної інстанції, порядок ухвалення ним судових рішень. Надати визначення постанови суду апеляційної інстанції із зазначенням її змісту.

3. Сутність і поняття касаційного провадження. Порядок розгляду касаційної скарги.

Описати сутність касаційного провадження розкриваючи поняття касаційної скарги, її зміст, форму та значення, а також порядок подання. Зазначити підстави для залишення касаційної скарги без руху, повернення касаційної скарги та відмови у відкритті касаційного провадження. Надати визначення відзиву на касаційну скаргу, а також навести мету приєднання до касаційної скарги та доповнення, зміни або відкликання касаційної скарги чи відмови від неї.

4. Повноваження суду касаційної інстанції. Передача справ на розгляд палати, об'єднаної палати або Великої Палати Верховного Суду.

Описати підготовку справи до розгляду судом касаційної інстанції, визначити межі, строк та порядок перегляду справи. Розкрити повноваження суду касаційної інстанції, порядок ухвалення ним судових рішень. Надати визначення постанови суду касаційної інстанції із зазначенням її змісту.

5. Перегляд судових рішень за нововиявленими або виключними обставинами.

Надати визначення виключних та нововиявлених обставин, навести підстави для перегляду судових рішень за ново виявленими та виключними обставинами, їх значення. Розкрити зміст, строк і порядок розгляду заяви про перегляд судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами. Описати порядок перегляду судових рішень за нововиявленими та виключними обставинами.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Обов'язковість вказівок, що містяться у постанові касаційної інстанції.

2. Форма, строк, вимоги та порядок подання заяви про перегляд рішень господарських судів.
3. Обов'язковість судових рішень Верховного Суду України.
4. Поняття та види нововиявлених обставин у господарському процесі.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Порядок та межі перегляду судових рішень в апеляційному порядку.
2. Порядок та межі перегляду судових рішень в касаційному порядку.
3. Підстави для звернення до Верховного Суду України з заявою про перегляд рішень господарських судів.
4. Особливості перегляду судових рішень за нововиявленими обставинами

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
8. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.
9. Згама А. О. Повноваження суду апеляційної інстанції у господарському процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 19 с.
10. Ломакіна О. А. Повноваження апеляційного господарського суду під час розгляду справи. *Європейські перспективи*. 2012. № 4. ч.2. С.62-66.
11. Ніколенко Л. М. Передумови права на подання касаційної скарги в господарському судочинстві України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 2. С. 53-57.

Тема № 13. Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у господарських справах

Семінарське заняття за темою «Процесуальні питання, пов'язані з виконанням судових рішень у господарських справах»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал стосовно порядку звернення до виконання судових рішень в господарському процесі.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання – 2 години.

Навчальні питання:

1. Звернення судових рішень до виконання. Обов'язковість судових рішень.

Органи примусового виконання судових рішень.

2. Підстави для виконання судових рішень. Вимоги законодавства щодо наказу господарського суду. Строк і порядок пред'явлення наказу до виконання.

3. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Поворот виконання рішення, постанови господарського суду.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Звернення судових рішень до виконання. Обов'язковість судових рішень.

Органи примусового виконання судових рішень.

Надати визначення судового рішення, пояснити його обов'язковість та порядок звернення до виконання. Розкрити порядок виконання рішення господарського суду та органи, які займаються зверненням його до виконання. Висвітлити суть мирової угоди в процесі виконання.

2. Підстави для виконання судових рішень. Вимоги законодавства щодо наказу господарського суду. Строк і порядок пред'явлення наказу до виконання.

Надати визначення наказу господарського суду, розкрити його форму та зміст. Строк пред'явлення рішення господарського суду до виконання, поновлення пропущеного строку. Відстрочення або розстрочення виконання судового рішення, зміна способу та порядку виконання судового рішення.

3. Судовий контроль за виконанням судових рішень. Поворот виконання рішення, постанови господарського суду.

Навести, які особи мають право на звернення із скаргою до суду, тобто є сторонами виконавчого провадження, строк та порядок розгляду такої скарги. Навести підстави, за наявності яких матиме місце поворот виконання рішення чи постанови господарського суду.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Обов'язковість виконання судових рішень.

2. Виконання судового рішення шляхом накладення стягнення на майно юридичної особи.

3. Оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної виконавчої служби, приватних виконавців.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Виконавче провадження за рішенням господарських судів.
2. Органи примусового виконання судових постанов в господарському.
3. Поняття та значення судового наказу.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
8. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.
9. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>

Тема № 14. Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів

Семінарське заняття за темою «Провадження у справах про оскарження рішень третейських судів»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал з приводу діяльності третейських судів та порядку оскарження їх рішень в господарському суді.

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання –

Навчальні питання:

1. Поняття, види та законодавче регулювання діяльності третейських судів в Україні.

2. Підстави звернення до господарського суду для оскарження рішення третейського суду.

3. Порядок розгляду справи господарським судом про оскарження рішення третейського суду. Скасування рішення третейського суду.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Поняття, види та законодавче регулювання діяльності третейських судів в Україні.

Навести поняття та види третейських судів, особливості порядку їх створення та діяльності. Зазначити, якими нормативними актами регулюється їх діяльність.

2. Підстави звернення до господарського суду для оскарження рішення третейського суду.

Описати порядок оскарження рішення третейського суду, форму та зміст заяви про скасування рішення третейського суду.

3. Порядок розгляду справи господарським судом про оскарження рішення третейського суду. Скасування рішення третейського суду.

Розкрити особливості підготовки справи до розгляду та її судовий розгляд. Навести підстави для скасування рішення третейського суду. Висвітлити зміст ухвали суду у справі про оскарження рішення третейського суду. Описати в чому полягає примусове виконання рішення третейського суду, зазначивши основні процесуальні документи та порядок їх розгляду. Назвати підстави для відмови у видачі наказу на примусове виконання рішення третейського суду.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Законна сила рішення третейського суду.

2. Виконавчий документи про примусове виконання рішення третейського суду.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Оскарження рішення третейського суду.

2. Міжнародний комерційний арбітраж.

3. Підстави для скасування рішення третейського суду.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.

5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.
8. Рабенко С. Л. Третейське судочинство як альтернативна юрисдикційна форма захисту прав суб'єктів господарювання. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 362-366.
9. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
10. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. № 1701-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>

Тема № 15. Проведення у справах за участю іноземних осіб

Семінарське заняття за темою «Проведення у справах за участю іноземних осіб»

Навчальна мета заняття: засвоїти матеріал щодо особливостей розгляду справ в господарському суді за участю іноземних суб'єктів господарювання

Кількість годин:

денна форма навчання – 2 години;

заочна форма навчання –

Навчальні питання:

1. Проведення у справах за участю іноземних суб'єктів господарювання.
2. Звернення до господарських судів із судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.
3. Виконання судових доручень іноземних судів.

Методичні вказівки до кожного навчального питання теми

1. Проведення у справах за участю іноземних суб'єктів господарювання.
Назвати процесуальні права та обов'язки іноземних осіб, зазначити підсудність даної категорії справ та значення судових доручень.

2. Звернення до господарських судів із судовим дорученням до іноземного суду або іншого компетентного органу іноземної держави.

Розкрити форму та зміст судового доручення, хто має право на звернення із судовим дорученням.

3. Виконання судових доручень іноземних судів.

Розкрити порядок виконання в Україні судових доручень іноземних судів та виконання судових доручень закордонними дипломатичними установами України.

Питання цільових виступів здобувачів вищої освіти для розкриття окремих проблем теми:

1. Підсудність судам справ за участю іноземних суб'єктів господарювання.

Теми рефератів, які відповідають темі заняття:

1. Іноземні суб'єкти господарювання як учасники господарського процесу.
2. Судове доручення до іноземного суду в господарському процесі: поняття, зміст та значення.

Література:

1. Господарський процес : навч. посіб. / за заг. ред. проф. В.А. Кройтора. Харків, 2020. 328 с.
2. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
3. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
4. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
5. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.
6. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
7. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.
8. Про міжнародне приватне право: Закон України від 23.06.2005 № 2709-IV *Відомості Верховної Ради України*. 2005. № 32. Ст. 422. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2709-15#Text>
9. Про міжнародний комерційний арбітраж: Закон України від 24.02.1994 р. № 4002-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 25. Ст. 198. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4002-12#Text>
10. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>

4. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

Основна

1. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 р. № 1798-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 6. Ст. 56. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. № 1402-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 31. Ст. 545. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
3. Про судовий збір: Закон України від 8 липня 2011 р. № 3674-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 14. Ст. 87. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17#Text>
4. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 р. № 1404-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 30. Ст. 542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19#Text>
5. Про третейські суди: Закон України від 11 травня 2004 р. № 1701-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 35. Ст. 412. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1701-15#Text>
6. Про міжнародні договори України: Закон України від 29.06.2004 р. № 1906-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2004. № 50. Ст. 540. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
7. Науково-практичний коментар Господарського процесуального кодексу України. Станом на 20.01.2018 року / за заг. ред. С. О. Короеда. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2018. 400 с.
8. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2016. 367 с.
9. Зразки процесуальних документів у господарському провадженні. Київ : Центр учб. літ., 2015. 96 с.
10. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. Г. Бортнік, О. Л. Зайцев, Т. В. Степаненко. Харків : Золота миля: ХНУВС, 2014. 318 с.
11. Постанови пленумів Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів України: господарські справи : офіц. текст / упоряд.: С. А. Кузьмін, М. С. Кучеренко. Київ : ПАЛИВОДА А. В., 2015. 516 с.
12. Господарський процес. Практикум: навч. посіб. / кол. авт. – Дніпро : Видавець Біла К. О., 2018. – 192 с.
13. Господарський процес : навч. посіб. / В. А. Кройтор, О. В. Синегубов, О. Г. Бортнік та ін.; за заг. ред. проф. В. А. Кройтора. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2020. 328 с.
14. Мелех Л. В. Господарський процес : підручник. Львів : ЛьвДУВС, 2021. 316 с.
15. Рожнов О.В. Судочинство в господарських судах: навч. посібник для здобувачів вищої освіти. Харків: Електронне видання, 2023. 200 с.

Додаткова

1. Григор'єва В. Загальна характеристика стадій господарського процесу. *Підприємництво, господарство і право*. 2011. № 6. С. 84-86.

2. Дрішлюк В. І. Елементи позову в господарських справах. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 2. С. 49-50.
3. Згама А. О. Повноваження суду апеляційної інстанції у господарському процесі : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 19 с.
4. Зуєва Л. Є. Принципи господарського процесу : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2012. 18 с.
5. Карп'як Т. Забезпечення позову в господарському судовому процесі. Частина 2. *Все про бухгалтерський облік*. 2013. 11 вересня (№ 84). С.12-13.
6. Кот О. Ухвали суду в господарському процесі. *Юридична Україна*. 2010. № 2. С. 97-101.
7. Ломакіна О. А. Повноваження апеляційного господарського суду під час розгляду справи. *Європейські перспективи*. 2012. № 4. ч.2. С.62-66.
8. Лунін С. Поняття принципу змагальності у судовому процесі. *Право України*. 2010. № 3. С. 126-132.
9. Ніколенко Л. М. Історичні передумови становлення господарського процесуального законодавства під впливом матеріально-правових актів. *Часопис Київського університету права*. 2010. № 2. С. 179-186.
10. Ніколенко Л. М. Передумови права на подання касаційної скарги в господарському судочинстві України. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2013. № 2. С. 53-57.
11. Ніколенко Л. М. Щодо визначення поняття зустрічного позову в господарському судочинстві. *Держава і право : зб. наук. праць. Юрид. і політ. науки*. 2010. № 48. С. 327-333.
12. Похиленко І. С. Відвід судді в господарському процесі. *Вісник господарського судочинства*. 2010. № 3. С. 111-118.
13. Рабенко С. Л. Третейське судочинство як альтернативна юрисдикційна форма захисту прав суб'єктів господарювання. *Часопис Київського університету права*. 2012. № 2. С. 362-366.
14. Россильна О. Правова природа представництва у господарському процесі. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Юридичні науки*. 2013. № 3 (№ 97). С. 90-91.
15. Таликін Є. А. Вимоги до господарської процесуальної форми. *Форум права*. 2012. № 1. С. 910-918.
16. Шатерніков М. І. Поняття та місце господарських судів у національній судовій системі України. *Форум права*. 2016. № 3. С. 267-272.
17. Шекера Ю. О. Строки у господарському процесуальному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Одеса, 2016. 21 с.
18. Щербак Р.В. Щодо питання участі в господарському процесі перекладача. *Актуальні питання сучасної науки і права : зб. матеріалів наук.-практ. конф. студентів, 16 квіт. 2011 р.* 2011. С. 169-172.
19. Щодо використання термінів «підвідомчість», «компетенція», «юрисдикція» та «підсудність спорів» у господарському процесуальному законодавстві. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 5. С. 70-72.

20. Добровольська В.В., Прилуцька А.В. Поняття, ознаки та різновиди договору про медіацію щодо вирішення господарських спорів. *Право і суспільство: наук. журн.* 2023. № 2. Т. 1. С. 110-115.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Верховна Рада України: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.rada.gov.ua>
2. Міністерство юстиції України: Офіційний веб-сайт. URL: <https://minjust.gov.ua/>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: Офіційний веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Верховний Суд: Офіційний веб-сайт. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/>
5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://court.opendatabot.ua/#/>